

Factsheet Vleeskuikens

De belangrijkste verschillen

	Gangbaar	Beter Leven 	Beter Leven 	Niet-biologisch ³ Beter Leven 	Biologisch ⁴ Beter Leven
Oppervlakte binnenruimte ²	Geen eis, gemiddeld 18 kuikens per m ²	12 kuikens per m ²	13 kuikens per m ² ¹	11 kuikens per m ²	10 kuikens per m ²
Aantal kg. lichaamsgewicht per m ²	Max. 42 kg/m ²	Max. 25 kg/m ²	Max. 27,5 kg/m ²	Max. 25 kg/m ²	Max. 21 kg/m ²
Overdekte uitloop	X	✓	X	X	X
Vrije uitloop buiten	X	X	✓ 1 kip per m ²	✓ 1 kip per 2 m ²	✓ 1 kip per 4 m ²
Langzamer groeiend ras verplicht	X	✓	✓	✓	✓
Verrijkmateriaal	X	✓	✓	✓	✓ (niet verplicht ¹)
Daglicht	Niet verplicht	Daglicht verplicht	Daglicht verplicht	Daglicht verplicht	Daglicht verplicht
Slachtleeftijd	35-42 dagen	56 dagen	56 dagen	81 dagen	70 dagen
Dodingsmethode	Elektrisch waterbad of gasbedwelming	Gasbedwelming verplicht	Gasbedwelming aanbevolen ²	Gasbedwelming aanbevolen ²	Gasbedwelming aanbevolen ²
Transport naar slachthuis	Max. 24 uur	Max. 3 uur	Max. 3 uur	Max. 3 uur	Max. 24 uur

1. Bij het Beter Leven keurmerk met 2 sterren leven meer kuikens per m² dan bij 1 en 3 sterren. Dat is wegens de extra vrije uitloopruimte naar buiten. Deze kippen hebben daarmee relatief meer ruimte dan kippen met één ster.
2. Momenteel is gasbedwelming voor het Beter Leven keurmerk met 2 en 3 sterren niet verplicht, aangezien de gebruikte slachterijen nog geen mogelijkheden hebben om deze methode toe te passen. Vanaf 2018 is gasbedwelming verplicht.
3. Niet-biologisch, zoals Label Rouge
4. Biologische producten krijgen automatisch het Beter Leven keurmerk met 3 sterren. Deze criteria zijn vastgesteld door Skal.

Achtergrondinformatie

Meer ruimte

Onder het Beter Leven keurmerk hebben de kippen voldoende ruimte om alle gedragingen te kunnen uitvoeren en in alle behoeften te voorzien. Hierbij zitten 10 tot 13 kippen (afhankelijk van de hoeveelheid sterren) op één vierkante meter. In gangbare bedrijven is geen maximum gehanteerd, maar hier leven gemiddeld 18 tot 20 kippen op één vierkante meter. Er geldt wel een maximum aan lichaamsgewicht per m². Als de kuikens nog jong zijn, zitten er in gangbare bedrijven meer kuikens op een vierkante meter, dan wanneer ze een paar weken oud zijn. De kippen worden tussentijds gevangen en geslacht om het maximum gewicht niet te overschrijden. Dit tussentijds vangen geeft veel stress onder de kippen en is bij het Beter Leven keurmerk niet toegestaan.

Vrije uitloop

Kippen onder het Beter Leven keurmerk hebben een uitloop. Bij het Beter Leven keurmerk met 2 en 3 sterren hebben kuikens een vrije uitloop naar buiten. Hier mogen ze vanaf een leeftijd van 3 weken minimaal 8 uur per dag in rondscharrelen. Kippen zijn van oorsprong bosdieren. Een groot en open weiland zullen ze daarom niet gebruiken. In de vrije uitloop staat daarom extra beschutting, in de vorm van bomen, struiken en camouflagenetten. Voor Beter Leven Keurmerk met 1 ster geldt een

overgangsregeling voor een overdekte uitloop. Het realiseren van een overdekte uitloop kost veel tijd wegens het aanvragen van vergunningen, financiën en de bouw zelf. Om boeren de kans te geven deze zaken te regelen, krijgen ze hier maximaal 2 jaar de tijd voor. In stallen die nog geen overdekte uitloop hebben, is het totaal aantal dieren kleiner dan in stallen met een overdekte uitloop. Gangbare bedrijven hebben geen (overdekte) uitloop.

Langzamer groeiend ras

Eén van de grootste problemen bij vleeskuikens in de gangbare industrie is de snelle groei. Deze kippen staan bij veel mensen ook wel bekend als 'plofkippen'. Hun organen kunnen de snelle groei niet of nauwelijks bijhouden. Door het zware gewicht kunnen de kippen moeilijk in evenwicht blijven. Daarnaast ontstaat een chronische pijn aan de poten, waardoor de kippen nauwelijks kunnen lopen en het grootste gedeelte van de dag liggend doorbrengen. Dit kan weer verwondingen veroorzaken aan de borst. Ook hebben plofkippen vaak verwondingen op de voetzolen. Dit wordt veroorzaakt door slecht en vochtig strooisel. Binnen het Beter Leven keurmerk worden daarom alleen kuikens van een langzamer groeiend ras geaccepteerd. Deze dieren leven langer en hebben nauwelijks last van problemen. Hierdoor hebben ze niet of nauwelijks antibiotica nodig.

Verrijkingmateriaal

Van nature brengen kippen een belangrijk gedeelte van de dag door met het zoeken van voedsel, scharrelen en stofbaden. Onder het Beter Leven keurmerk wordt ten opzichte van gangbare bedrijven hieraan extra aandacht geschonken, om de kippen in dit gedrag te kunnen voorzien. Zo wordt dagelijks het voer rondgestrooid in de stal. Daarnaast krijgen de kippen strobalen aangeboden. Hier gaan ze bovenop zitten om strootjes eruit te pikken. Deze halen ze helemaal uit elkaar. Ook is de stal ingestrooid met vers stro, houtkrullen of zand waarin de kippen kunnen scharrelen en stofbaden.

Dag- en nachtritme

Natuurlijk licht en een normaal dag- en nachtritme heeft een grote positieve invloed op het welzijn van kippen. Voor kippen is goed licht zelfs belangrijker dan reuk en gehoor. Kippen kunnen de flikkeringen van kunstlicht waarnemen. Hoog frequent licht is onder het Beter Leven keurmerk daarom verplicht. Dankzij daglichtplaten in het dak komt het daglicht naar binnen. Gangbare bedrijven verlichten hun stallen uitsluitend met kunstlicht. Naast licht is een donkere periode ook belangrijk. De kippen hebben in ieder geval 8 uur per dag een aaneengesloten donkere periode nodig, voor een goede nachtrust en een natuurlijk dag- en nachtritme.

Gezondheid

Een vaste pluimveedierenarts stelt samen met de pluimveehouder een gezondheidsplan op, waarin de doelstellingen voor beheersing en reductie van ziekten worden vastgelegd. De dierenarts komt minstens eens per maand op het bedrijf voor een algemene controle. Een keer per jaar wordt het hele gezondheidsbeleid geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Daarnaast worden de kippen waar nodig ingeënt tegen een aantal veel voorkomende ziektes zoals salmonella. Het gebruik van langzamer groeiende kippenrassen zorgt ook voor een reductie van ziektes en medicijnen. Deze rassen zijn sterker, hebben een betere weerstand en hebben daarom niet of nauwelijks antibiotica nodig. Bij plofkippen daarentegen is het antibioticagebruik zeer hoog. Dit kan leiden tot antibioticaresistentie. Wanneer dieren in staat zijn om hun natuurlijke gedrag te vertonen, is de kans op gezondheids- en welzijnsproblemen een stuk kleiner. Wegnemen van verveling en gebruik van een gezond, langzaam groeiend, ras spelen hierbij een belangrijke rol.

Dodingsmethode

Vleeskuikens worden doorgaans geslacht met de gangbare elektrische waterbadmethode. De Dierenbescherming wil deze methode vervangen door de gasbedwelmingsmethode, die minder dieronvriendelijk is. Bij het Beter Leven keurmerk met 1 ster is deze methode inmiddels al verplicht.

Bij het Beter Leven keurmerk met 2 en 3 sterren is verplichting nu nog niet mogelijk, aangezien nog niet alle slachterijen, met name die in het buitenland, deze methode gebruiken. Steeds meer slachterijen schakelen over op de gasbedwelmingsmethode. Per 2017 wordt de waterbadmethode in het Beter Leven keurmerk uitgefaseerd.

Waterbadmethode: De kippen worden ondersteboven met hun poten aan haken gehangen. Dit levert enorm veel stress op. Via een lopende band komen ze met hun kop in een waterbad waar stroom op staat, hierdoor raken ze buiten bewustzijn. Na het waterbad verbloeden de dieren en worden ze geslacht. Deze methode werkt echter niet altijd. Sommige kippen tillen hun kop boven het water, waardoor ze bij bewustzijn blijven. Daarnaast is de bedwelling in het waterbad niet altijd voldoende omdat veel slachterijen een te lage stroomsterkte gebruiken.

Gasbedwelmingsmethode: De dieren worden op een lopende band binnengebracht in een kamer met 30-40% CO₂ en zuurstof, waar ze zachtjes omvallen en snel buiten bewustzijn raken. Daarna komen ze in een kamer met 80% CO₂ en kunnen ze niet meer bijkomen. Hierna verbloeden ze en worden geslacht.

Transport

Onder het Beter Leven keurmerk is het transport korter én beter. Eén van de meest stressvolle gebeurtenissen in een kippenleven is het vangen en transporteren. Het is dan ook belangrijk dat dit zo veel mogelijk wordt beperkt en uitgevoerd door geschoold personeel dat diervriendelijk met de kippen omgaat en goed materiaal gebruikt. Grote openingen in de kratten zijn daarbij verplicht onder het Beter Leven keurmerk. Daarnaast mogen kippen niet langer dan 3 uur getransporteerd worden. Uit onderzoek is gebleken dat na 4 uur de stress sterk toeneemt en veel dieren sterven.